

de Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Bijbels Beschouwd: Levensmotto

2 Een wonder
in een woeste
plaats

8 De moeder en haar liefde
Serie: het gezin [3]

16 Zorg, zegen en trouw
Ds. C. Sonneveld 45 jaar in het ambt

EEN WONDER IN EEN WOESTE PLAATS

*‘En zij aten
allen en zijn
verzadigd
geworden’.*

Markus 6:42

De discipelen die de Heere twee aan twee had uitgezonden, keren weer terug naar Hem. Ze doen verslag van hun bevindingen.

Wat ze zoal hebben meegemaakt, wordt ons niet meegedeeld. Het zal hun net zo zijn vergaan als bij velen vandaag: de ene keer zal het moeilijk zijn geweest, de andere keer zal het met vermaak zijn gebeurd. En op de momenten dat het recht lag in hun hart, zal er een uitzien geweest zijn naar de vrucht op de prediking.

Nu komen ze terug bij hun Zender en Hij gunt ze samen met Hem een ogenblik rust. Wat zal dat een zoet ogenblik geweest zijn. Een reis van ongeveer een uur in een schip over het meer van Galiléa. Een uur los van alles. Een uur los van alle drukte en beslommeringen. Een uur met Jezus alleen.

EEN BEWOGEN PREDIKER

Maar aan de overkant duurt de rust niet lang meer. Velen hebben het schip langs de oever gevolgd. Vanuit de steden hoorden de inwoners dat Jezus eraan kwam, ‘en gingen tezamen tot hen’ (Mark. 6:33b).

Nee, Jezus heeft ze niet weggestuurd. We lezen in vers 34: ‘En Jezus uitgaande, zag een grote schare, en werd innerlijk met

ontferming bewogen over hen; want zij waren als schapen die geen herder hebben; en Hij begon hun vele dingen te leren’. Hij gaat, als de grote Herder der schapen, die grote kudde onderwijzen in de weg der zaligheid. Nee, voor Hem geen rust. Hij werkt om de opdracht van Zijn Vader te vervullen en om het verlorene te zoeken tot zaligheid. Hij gaat Zijn hoorders wijzen op het Koninkrijk Gods. En Hij is de Leraar bij uitnemendheid. Hij legt de inhoud in Zijn prediking uit, zoals geen van Zijn apostelen en van Zijn nieuwtestamentische dienaren dat ooit hebben kunnen doen.

De avond is er voordat de luisteraars er erg in hebben. Zo kan het vandaag nog weleens zijn. Dan klinkt het ‘amen’ van de preek, terwijl we het nog niet verwacht hadden. Dan had de preek nog wel langer mogen duren, want in die preek werd dan het hart verklaard en werd er gewezen op Christus, de enige Weg tot de zaligheid. Toch breekt het einde van de dienst aan. De kerk gaat uit. Zo is het hier in deze geschiedenis ook. De discipelen zeggen tegen

hun Meester in vers 36: 'Laat hen van U, opdat zij heengaan in de omliggende dorpen en vlekken, en broden voor zichzelf mogen kopen; want zij hebben niet wat zij eten zullen'. En dan geeft de Heere Zijn discipelen een wonderlijke opdracht: 'Geef gij hun te eten' (Mark. 6:37b).

WONDERLIJKE OPDRACHT

'Geef gij hun te eten'. Ach Heere, dat is onmogelijk! Al zouden we 200 penningen in de portemonnee hebben, dan is het nog te weinig. En als de Heere vraagt: hoeveel broden ze bij zich hebben, dan kunnen ze alleen maar zeggen: 'Vijf, en twee vissen'. Die duizenden mensen kunnen wij dus niet te eten geven, Heere.

Met hetgeen in onze portemonnee zit, kan dat niet, en met die vijf broodjes en twee visjes al helemaal niet. Het is gewoon onmogelijk!

Is dat voor ons persoonlijk al eens beleving geworden? Niet als het gaat over het betalen van een maaltijd, maar als het gaat over het betalen van mijn hemelhoge schuld bij God. Als de eis op mijn hart gebonden wordt: 'Betaal Mij wat gij schuldig zijt'. Zeker, dan ga ik eerst kijken wat er in mijn knip zit en dat is niet genoeg. Dan ga ik ook kijken wat ik er nog bij kan krijgen. En dat samen blijkt ook te kort! Het is allemaal te weinig! Ik kan die prijs der ziele, dat rantsoen, aan God in tijd noch eeuwigheid voldoen. Dat is onmogelijk! Het wordt omkomen, want de eis van betaling blijft drukken. En de lijst van ongerechtigheden wordt alleen maar groter en langer. Zalig worden? O, dat is onmogelijk! 'Ik ben, o Heer', Uw gramschap dubbel waardig!

Ook de discipelen staan hier voor een grote onmogelijkheid. En hoe kan het nu opgelost worden? Alleen als de Heere het oplost! Als Hij een wonder wil doen. En Hij gaat het oplossen. Hij gaat een wonder doen. Zijn discipelen mogen Zijn opdracht gaan vervullen uit Zijn volheid! Aan die duizenden mogen de discipelen nu spijs uitdelen.

SPIJZE UITDELEN

Ja, ze mogen uitdelen van die vijf broden en die twee visjes. Want dat kleine beetje, dat eigenlijk 'niets' is op al die duizenden mensen, gaat Hij tot veel maken. Het weinige dat er is, gaat Hij zegenen en in Zijn handen wordt het meer. In Zijn handen wordt het tot véél! Zijn jongeren mogen gaan delen uit Zijn volheid. Tot verzadiging van hongerige monden.

Ziet u het beeld dat in deze geschiedenis ligt? Hier deelt Jezus brood uit aan hongerige monden. Maar voor degenen die naar Hem hongeren en dorsten, deelt Hij Zichzelf uit. Hij is het Brood des levens! Hij is uit de hemel nedergedaald om de werken van Zijn Vader te doen en verlorenen te zoeken. Verlorenen die in moeten leven: al het mijne is te kort. Er is geen cent om te betalen. Dan gaan we inleven: 'Heere, Gij zijt rechtvaardig en elkeen Uwer oordelen is recht'. Om dan het wonder te mogen beleven aan Zijn voeten te zitten en te beleven dat Hij van Zichzelf gaat uitdelen. Dan is er verzadiging van zielenvreugd. Dan mag er zijn het vaste vertrouwen: 'Hij zal Zijn werk voor mij volenden'. Dan is er een uitzien met Asaf: 'En mij hiertoe, door U bereid, opnemen in Uw heerlijkheid'.

Hij werkt om de opdracht van Zijn Vader te vervullen en om het verlorene te zoeken tot zaligheid.

LEVENSMOTTO

Er zijn van die kernachtige wijsheden: levensmotto's. Ze kenmerken iemands leven. En ze kunnen voor iemand anders van grote betekenis zijn.

Ongetwijfeld kunt u zo'n spreuk voor uw gedachten halen. Een van koning Sálomo of van de apostel Paulus. Maar er zijn ook levensmotto's van buiten de Bijbelse geschiedenis. Denk aan Augustinus, Calvijn of Groen van Prinsterer. Door middel van een krachtige spreuk blijven zulke personen van betekenis.

WAT IS MIJN LEVENSTIJD?

Elke tijd heeft zijn eigen levensmotto's. Zo stuitte ik laatst op een motto dat me aan het denken zette. Het was naar aanleiding van een overlijdensbericht in de media. Dat sprak me aan omdat het een persoon betrof van 52 jaar. Hij was in hetzelfde jaar geboren als ik. Die herkenning raakte me. Hij overleed aan een hartstilstand. Dat kan mij ook gebeuren. Wat is mijn levenstijd?

De man, Robert Jensen, was presentator bij diverse nieuwsmedia.

Naar aanleiding van zijn overlijden plaatste zijn team de volgende tekst op internet:

Onze tijd op aarde is tijdelijk.

Geniet ervan.

Haal er het beste uit,

wees lief voor jezelf.

Volg je dromen.

En wees niet bang voor de dood.

Een levensmotto dat tot nadenken stemt.

Ziet u de spiegel van de tijd waarin wij leven? Juist het persoonlijke van zo'n levensmotto brengt het dichtbij. Dit levensmotto laat niet alleen zien hoe de Nederlanders om ons heen in het leven staan. Het maakt ook duidelijk op welke wijze het christelijke leven wordt beïnvloed.

LIEF VOOR JEZELF

Het moderne levensgevoel wordt duidelijk verwoord. Deze zin vond ik opmerkelijk: 'Wees lief voor jezelf'. Bijzonder dat zelfliefde hier zo uitgesproken naar voren komt. Wordt dat bij een overlijden als troostrijk ervaren? Tekent dit de overledene in zijn betrokkenheid op anderen? Het zou kunnen. Maar het is en blijft opmerkelijk dat deze anderen hier als individuen worden aangesproken en benaderd. Wees lief voor *jezelf*.

Ik moest denken aan Eberhard van der Laan, de burgemeester van Amsterdam die in 2017 overleed. Aan hem is het motto verbonden: 'Wees lief voor elkaar'.

Van der Laan was burgemeester en PvdA-lid in hart en nieren. Dan mag je verwachten dat hij uitdroeg dat we voor elkaar moeten zorgen. Hij gebruikte als burgemeester informeel het woordje 'lief'. Dat past in onze emotiecultuur. En het heeft de Amsterdammers enorm aangesproken.

EIGENWAARDE

Maar nu dus: wees lief voor jezelf. Kun je op grond van de Bijbel zeggen dat we onszelf moeten liefhebben? De Bijbel leert: 'En gij zult den Heere uw God liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw verstand en uit geheel uw kracht. Dit is het eerste gebod. En het tweede, aan dit gelijk, is dit: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Er is geen ander gebod groter dan deze (Mark. 12:30-31).

In deze tekst gebruikte de Heere Jezus het eigenlijk als uitgangspunt: '...liefhebben als uzelf'. Er mag (moet!) bij ons dus sprake zijn van een basis van gezonde eigenwaarde of gezond zelfrespect. Dat heeft op zich niets met hoogmoed te maken. Maar het is de erkenning van God als mijn Schepper. En dat Hij me in Zijn goedheid geeft wie ik ben.

Maar in de Bijbel staat eigenwaarde niet op zichzelf. Ze is dienstbaar om God lief te hebben bovenal en de naaste als zichzelf. Individualisme is de Bijbel vreemd. De mens staat in verhouding tot God en de naaste. Blijkbaar is dit

Veel levensmotto's houden ons een spiegel voor van de tijd waarin we leven.

In de rubriek Meelezen lezen we dit jaar delen uit het boek "De godvruchtige avondmaalganger" van Petrus Immens (1664-1720). Immens was vanaf 1697 tot aan zijn overlijden predikant in Middelburg.

DE GODVRUCHTIGE AVONDMAALGANGER

de grondslag voor Gods heilige wet. Zo heeft de Heere Jezus Gods wet in Zich gedragen en vervuld. De Heilige Geest zal dit door Zijn herscheppende werk herstellen in het leven van de waar gelovigen.

SCHADELIJK INDIVIDUALISME

We kunnen 'Wees lief voor jezelf' vergelijken met het 'lief voor elkaar wezen' van Van der Laan. In zijn tijd propageerden socialisten de gelijkheid. Liberalen fundeerden hun gedachten in de vrijheid. Van der Laan kon in dit denkpatroon zijn overtuiging nog kwijt. Maar nu spreekt de volgende generatie. 'Gelijkheid' en 'vrijheid' lijken wat gepasseerde begrippen. De mensen van vandaag liften er prima op mee; zolang hun dat uitkomt. Maar zijn deze oude begrippen voor hen eigenlijk te veel op de relatie geënt?

Vandaag de dag staat niet de relatie maar het 'zelf' centraal. Alles werkt mee aan de kroning van het individualisme. Iedereen mag koning zijn. Elk koninkrijk bestaat uit één persoon. Is het dan wel goed mogelijk om samen te leven? De donkere schaduwzijden van dit leven zijn niet goed in kaart gebracht. We zullen het vooral moeten ondervinden. Het beste wat men elkaar nog weet toe te wensen is: wees lief voor jezelf.

Liefhebben van zichzelf is een teken van de eindtijd (2 Tim. 3:2). De macht der duisternis wil ermee ontwrichten en bederven. En dat gaat ons als reformatorische mensen niet voorbij. Houd er rekening mee dat het dieper in ons zit dan we zelf beseffen. We hebben de vernieuwende genade nodig van Hem, van Wie Gods kinderen belijden: 'Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft' (1 Joh. 4:19).

HOOFDSTUK 2

Over het grote onderscheid tussen het tijdgeloof en het ware, zaligmakende geloof.

2. Het tweede dat we aan de orde willen stellen, is het maken van enkele opmerkingen over het begrip 'tijdgeloof', en aantonen dat dit niet alleen in naam, maar ook daadwerkelijk van het ware, zaligmakende geloof onderscheiden is.

Wat de naam betreft, we vinden die in Mattheüs 13:5 en daarmee vergeleken de verzen 20 en 21. Daar stelt Christus dit tijdgeloof aan de orde met behulp van het beeld van zaad dat in steenachtige aarde is gezaaid. Dat groeit wel snel op, maar het maakt geen wortels, omdat het geen diepte van aarde heeft; daardoor verdort het vanwege de hitte van de zon. Zo komt het dat dit 'geloof' de naam 'tijdgeloof' draagt, omdat het volgens de gelijkenis en de toepassing die de Heere Jezus ervan maakt, slechts een bepaalde tijd standhoudt en men vanwege de hevigheid van de verdrukking tot afval komt. We kunnen dit 'geloof' evengoed een schijngeloof of ingebeeld geloof noemen.

Dit schijngeloof heeft op veel punten wel grote overeenkomst met het ware, zaligmakende geloof, toch verschillen ze niet alleen van elkaar in naam maar ook metterdaad. Dat leert de Heere Christus ons in Mattheüs 13. De Heiland deelt ons daar de oorzaak mee waarom dit tijd- of schijngeloof niet groeit. Dat komt omdat het in steenachtige aarde is gezaaid en dus geen wortels heeft. Eerst groeit het wel, zegt Christus, maar het is niet bestand tegen de zon, en dan verdort het. Het ware geloof, dat vergeleken wordt met het zaad dat in een goed toebeide aarde wordt gezaaid, schiet daarentegen diep wortels en kan daardoor staande blijven, ook als de zon in volle kracht schijnt. Hier wijst Christus ons naar de bron waarin het onderscheid tussen beide te vinden is. Het hart van de een is steenachtig en ongevoelig. Het hart van de ander is als zachte grond, als op de juiste wijze toebeide aarde, die week gemaakt is door overtuigingen in het geweten, door ontdekking aan zichzelf en door ware droefheid, die op God gericht is.

3. We zullen nu het derde punt aan de orde stellen, zoals we beloofd hebben, en aan de hand van de zaak zelf nader uitleggen wat het wezenlijke onderscheid is tussen een schijngeloof en een waar geloof. Om dit zo duidelijk mogelijk te doen, zal ik eerst laten zien dat het zaligmakend geloof en het schijngeloof elkaar op veel punten naderen en daardoor veel op elkaar lijken. Het tijdgeloof lijkt het ware geloof in sommige opzichten zelfs voorbij te streven. Vervolgens zal ik laten zien waarin het schijngeloof tekortschiet en hemelsbreed verschilt van het zaligmakend geloof. Het schijngeloof of ingebeeld geloof komt in veel opzichten overeen met het zaligmakend geloof, want ze hebben beide een fundament waarop het gebouwd is. Ze hebben ook beide een bepaalde manier waarop het wordt verkregen en verscheidene daden waardoor het wordt beoefend. Ze hebben beide ook vruchten waardoor het tot uiting komt en beide kennen soms ook blijdschap en vreugde.

► wordt vervolgd

SERIE: 'DE GELEZEN PREEK WAS VAN...' [7]

'BROER, NU ZIT MIJN WERK EROP'

Leesdiensten eindigen vaak met de woorden 'De gelezen preek was van...'. In deze serie een aantal portretten van predikanten waarvan met regelmaat een preek beluisterd wordt binnen de Gereformeerde Gemeenten.

'Je moet bidden, Blok, want jij staat bij diezelfde God in rekening', zo maant de stoker van de Flakkeese tram zijn collega, machinist Marinus. Die is gewend te gaan eten zonder vooraf zijn handen te vouwen. De woorden slaan bij de jonge Blok naar binnen. Hij voelt plots de leegte van zijn leven zonder God, Bijbel of kerk. Hij gaat de Bijbel lezen.

'Ik dronk het Woord in, en ik kreeg er niet genoeg van', vertelt Marinus Blok (1909-1961) later. Het leven in de wereld zegt hij vaarwel. Doordat hij wordt ontslagen na een ongeval met de tram, komt er ook een eind aan de zondagsarbeid die aan het werken bij het openbaar vervoer is verbonden. Hij vestigt zich als schoenmaker in Nieuwe Tonge. In eerste instantie sluit Blok zich aan bij de Nederlandse Hervormde Kerk. Na verloof van tijd zet hij zich onder het gehoor van ds. W.F. Laman, die de Christelijke Gereformeerde Kerk van Middelharnis

dient. Daar krijgt hij veel onderwijs. Later sluit hij zich aan bij de Gereformeerde Gemeenten.

EEN MENSENKIND

In dat kerkverband roept de Heere hem tot het predikambt met de woorden uit Ezechiël 3:17a: 'Mensenkind, Ik heb u tot een wachter gesteld over het huis Israëls'. Deze woorden komen later vaak in zijn herinnering. In zijn gebed zegt hij geregeld: 'Heere, U weet, ik ben maar een mensenkind...'. In De Saambinder van 26 juni 1941 meldt het curatorium van de Theologische School: 'Een viertal kandidaten had zich aangemeld om te worden toegelaten, waarvan twee reeds de vorige maal waren afgewezen en die nu ook geen getuigenis gaven, dat tot het door hen gewenschte gevolg leiden mocht. Eén der kandidaten is tot de school toegelaten, n.l. Marinus Blok, wonende te Nieuwe Tonge'.

Als student Blok na ruim een jaar gaat propuneren, maakt hij een goede opgang. Het reizen in de oorlogsjaren valt niet mee, zeker

niet als hij naar de Zeeuwse eilanden moet. Er zijn nog geen vaste oeververbindingen. Vooral als hij moet preken op Flakkee, het eiland waar hij is geboren, kan het vanbinnen stormen. Een profet is immers in zijn vaderland niet geëerd.

Bij zijn eerste preekbeurt in Middelharnis zit een aantal vroegere kornuiten onder zijn gehoor. Na afloop zeggen ze: 'We doen nergens aan en moeten van de godsdienst niet veel hebben, maar wat Marien vanavond heeft verteld, dat meent hij oprecht. Dat voel je gewoon'.

In de zomer van 1945 wordt kandidaat Blok als enige beroepbaar gesteld. Hij krijgt 53 beroepen. Zeist wordt zijn eerste gemeente. Nadien volgen Rotterdam (1949) en Rijssen.

KANSELGAVEN

Ds. Blok heeft onmiskenbaar kanselgaven. Maar die zijn niet de enige oorzaak dat hij volle kerken trekt. Het is vooral zijn evenwichtige prediking waarin hij een rijke Christus voor een arme zondaar

Ds. M. Blok

Al vrij snel nadat student M. Blok is gaan proponeren, gaat er een roep van hem uit. Dat weet hij zelf ook. Hij denkt het wel te kunnen. Zo vindt hij het niet nodig om met een uitgewerkte preekschets de kansel op te gaan. Een briefje met de punten is genoeg. Totdat de Heere hem zijn afhankelijkheid laat voelen. In het voorjaar van 1943 moet student Blok biddag houden in Wolphaartsdijk. Dat betekent drie keer preken. Vrijmoedig beklimt hij die morgen de kansel. Maar na tien minuten is hij eigenlijk al uitgepraat. Het gaat totaal niet. Later zegt hij: 'In die kleine gemeente leerde de Heere mij heel duidelijk dat het niet moet gaan om mij, maar uitsluitend om mijn Zender. In elk van die drie diensten voelde ik na een half uur dat de Heere mij van de preekstoel afstuurde. Ik was uitgepreekt en uitgebeden. Vanbinnen stormde het. Ik had me vergist. Als ik werkelijk een geroepen knecht was, dan kon dit nooit gebeurd zijn. En het curatorium en de docenten hadden zich ook vergist'.

Ds. M. Blok (links) en ds. P. Blok

verkondigt. 'Alleen in Hem is behoud'. Met bewogenheid dringt hij aan om Hem te zoeken. 'In Hem is de grond waarin je het anker kan en mag laten zakken'. Hij waakt ervoor dat mensen gaan rusten op gemoedelijkheid. Aan gemaakte vroomheid heeft hij een gruwel. 'In de godsdienst heb ik meer toneelspelers ontmoet dan in de tijd dat ik in de wereld leefde', zegt hij soms.

Zowel vanwege zijn prediking als vanwege zijn optreden wordt ds. Blok breed gewaardeerd binnen de Gereformeerde Gemeenten. Hij houdt van goede orde in het kerkelijk leven, maar zet niet graag de zaken op scherp. Hij zoekt naar geestelijke herkenning en eenheid. Zo blijft hij ook na de droeve scheuring van 1953 bevriend met ds. D.L. Aangeenbrug, predikant in de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Hij is een van de laatsten die ds. Blok voor zijn overlijden in januari 1961 spreekt. Zeer verbonden is ds. Blok aan zijn broer Pieter, die ook de wereld vaarwel heeft moeten zeggen.

Het verwondert beiden dat zij een drievoudige broederschap met elkaar hebben gekregen: in de natuur, in de genade en in de bediening. Marinus doopt zijn broer; deze legt belijdenis bij hem af. Hij bevestigt Pieters huwelijk, en bevestigt hem op 20 augustus 1959 als predikant van Dirksland. 'Gods wegen zijn wonderlijk en onbegrijpelijk', zegt de pas bevestigde ds. P. Blok in zijn intredepreek.

Enkele weken later zijn de twee broers onderweg naar de Generale Synode in Utrecht. 'Broer, nu zit mijn werk erop. Ik heb mijn laatste taak volbracht', zegt ds. M. Blok. Marinus weet dat hij niet oud zal worden. In het volgende voorjaar wordt bij hem een leveraandoening geconstateerd. Hij vraagt emeritaat aan.

Op oudejaarsdag 1960 preekt hij afscheid. Enkele weken later overlijdt hij. Dat sterven brengt

hem niet alleen persoonlijk winst, maar ook voor zijn zoon Leendert, de onlangs overleden ds. L. Blok. Het sterven van vader Blok is voor hem een aansporing om de Heere te zoeken.

'Heere, U weet, ik ben maar een mensenkind...'

SERIE: HET GEZIN [3]

DE MOEDER EN HAAR LIEFDE

'Als ik mij in gedachtenis breng het ongeveinsd geloof dat in u is, hetwelk eerst gewoond heeft in uw grootmoeder Loïs en uw moeder Euníce; en ik ben verzekerd dat het ook in u woont!'

2 Timotheüs 1:5

Paulus wijst zijn geestelijke zoon Timotheüs op het geloof van zijn moeder. Zijn godvrezende moeder is voor Timotheüs van grote betekenis geweest. De Heere heeft zijn moeder als middel willen gebruiken om haar zoon bij de Heere te brengen. Deze keer wil ik samen met u nadenken over de moeder in het gezin.

De Schepper gaf aan Adam een vrouw tot zijn 'hulpe' als tegenover hem. De woorden 'tegen over hem' laten ons zien dat de Heere de vrouw niet gaf om de 'slavin' van de man te zijn, waarbij de man de baas is en haar commandeert. Nee, het laat juist zien dat voor de Schepper de man en de vrouw van gelijke waarde zijn. Hij heeft ze echter allebei een andere taak gegeven. Deze taak wordt samen-gevat in het woord 'hulpe'.

Net als bij het woord 'hoofd' moeten we weer naar het beeld van het menselijk lichaam om te kunnen zien hoe de Heere het heeft bedoeld. De vergelijking die in de Bijbel wordt gemaakt is de vergelijking met het lichaam van Christus, de bruid van de Bruidgom. Samenvattend betekent dit dat de vrouw de geestelijke houding van de bruid laat zien richting haar Bruidgom in haar huwelijksleven en dus in het gezinsleven.

ZORGEN

De moeder heeft in het gezin een bijzondere plaats. De Schepper heeft een vrouw zo mooi geschapen dat ze bijzonder geschikt is voor de prachtige en eervolle taak die Hij haar gegeven heeft. Het is niet voor niets dat wanneer de Heere Zijn trouwe zorg over Zijn Sion wil uitbeelden, Hij het beeld van een moeder gebruikt. 'Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks? Ofschoon dezen vergaten, zo zal Ik toch u niet vergeten' (Jes. 49:15). En als de Heere wil uitbeelden hoe Hij Zijn Sion vertroost, gebruikt Hij opnieuw het beeld van een moeder. 'Als een dien zijn moeder troost, alzo zal Ik u troosten; ja, gij zult te Jeruzalem getroost worden' (Jes. 66:13). De kanttekening laat zien dat je dit vers moet lezen als: 'Zoals een moeder troost, alzo zal Ik u troosten'. En om niet meer

te noemen vergelijkt Paulus zijn pastorale zorg voor de gemeente van Thessaloníca met een moeder die haar kinderen liefde schenkt. 'Maar wij zijn vriendelijk geweest in het midden van u, gelijk als een voedster haar kinderen koestert; alzo wij, tot u zeer genegen zijnde, hebben u gaarne willen mededelen niet alleen het Evangelie Gods, maar ook onze eigen zielen, daarom dat gij ons lief geworden waart' (1 Thess. 2:7,8). In plaats van 'voedster' mag je ook 'moeder' lezen.

Hoe is dat in uw leven als moeder? Mogen uw kinderen iets merken van de zorg, de troost en de liefde van de Heere in de zorg voor uw kinderen? Zijn we er, zoveel als mogelijk is, voor onze kinderen als ze thuiskomen? Wat is Hanna daarin een voorbeeld. Ze had haar Samuël van de Heere gebeden en bracht hem naar de tabernakel om

De moeder heeft in het gezin een bijzondere plaats.

daar in de dienst van de Heere opgevoed te worden. Ieder jaar bracht ze hem nieuwe kleding. Voor Hanna was het belangrijkste dat haar kinderen de Heere mochten dienen en vrezen.

ONDERWIJZEN

Een bijzondere taak van de moeder is onderwijzen. In het boek Spreuken refereert koning Sálomo meerdere keren aan het onderwijs van een moeder (Spr. 1:8; 6:20; 31:1). Als moeder ben je het meest betrokken bij de opvoeding van je kinderen. Een mooie en verantwoordelijke taak. Bij de Doop hebben we beloofd om onze kinderen op te voeden in de vreze des Heeren. Het belangrijkste hierbij is het gebed om de Heilige Geest. Zonder de Heilige Geest kunnen we niet onderwijzen en zal het onderwijs ook niet gezegend worden.

Was het ons gebed niet als moeder toen we onze kinderen onder ons hart mochten dragen? 'Heere, mag dit kindje een kindje voor Uw Koninkrijk zijn?' Was het niet ons verlangen om een kind voort te mogen brengen tot eer van God? Is het niet ons verlangen om onze

kinderen bij de Heere Jezus te brengen zoals de vaders (en moeders) dat deden in Markus 10?

Maria was door de Heere uitverkoren om de moeder van de Heere Jezus te zijn. Ze mocht de Zaligmaker door het wonder van de Heilige Geest voortbrengen. De Heere gebruikte de zorg van een moeder om Zijn Kind te laten toenemen in wijsheid, in grootte en in genade bij God en de mensen (Luk. 2:52). Een grotere ereplaats is er niet denkbaar voor het moederschap. Het moederschap is als de bedding van een rivier waardoor God Zijn genade in Christus laat stromen tot verloren zondaren. De Schepper heeft de vrouw een ereplaats gegeven. Zonder de vrouw zal Gods Koninkrijk er niet komen. Dat is Gods onbevattelijke welbehagen. Daarom moeten we maar nooit laatzinnig spreken. En het gevoel dat je niet meetelt als je geen baan hebt als vrouw is onterecht. De belangrijkste, meest inhoudsvolle en mooiste baan is om moeder te mogen zijn in het gezin. Zullen we dat als moeder bovenaan laten staan? Er kunnen omstandigheden zijn

dat je als moeder alles uit handen moet geven. Dan denk ik aan moeder Jochebed die haar kindje Mozes moest afstaan aan heidense opvoeders. Ze mocht dit doen door het geloof en legde haar kindje in een mandje van biezen. Het zorgen, opvoeden en onderwijzen van onze kinderen is niet zonder verdriet, zonder zorgen, zonder lijden. Kinderen hebben in alle omstandigheden een biddende moeder nodig. Wat was het voor Augustinus een voorrecht dat hij een biddende moeder had toen hij de wereld introk en afscheid nam van het geloof van zijn moeder. In de loop van de eeuwen zijn er vele moeders gebruikt om hun kinderen bij God te brengen. Dan is de hulp van de Heere onmisbaar.

Het moederschap is als de bedding van een rivier waardoor God Zijn genade in Christus laat stromen tot verloren zondaren.

Kerst en Pasen

In de eerste week na de kerstvakantie stond ik opeens stil in de supermarkt.

*Dat bloed,
dáár gaat
het om.*

Vol verbazing keek ik naar de mandjes met allemaal paaseitjes! Tjonge, in de winkel volgt Pasen wel héél snel op Kerst! De kerstkransjes lagen bij mij thuis nog in de koektrommel.

Nu zijn we alweer zeven weken verder. Binnenkort begint de lijdenstijd. In de weken voor Pasen horen we in de kerk over het lijden en sterven van de Heere Jezus. Zie jij ernaar uit om over dit lijden te horen en erover na te denken? Of hoor je liever over Kerst, over het Kind in de kribbe, in plaats van over de Man aan het kruis?

Kerst en Pasen horen bij elkaar. Zonder Kerst kan het geen Pasen worden. Zonder Pasen kun jij geen nieuw hart krijgen. Er loopt een duidelijke lijn van Kerst naar Pasen.

Ik hoorde een kerstpreek waarin de dominee het zo zei: 'De Heere Jezus lag in de kribbe tussen twee houten planken. Hij kwam onder de houten doornenkroon. Hij werd gehangen op het houten kruis'. Nee, het gaat niet om dat

hout, maar om het bloed, het bloed dat Hij zweette in de hof van Gethsémané. Het bloed dat van Zijn hoofd droop door de doornenkroon. Het bloed dat van Zijn rug stroomde. Het bloed, vermengd met water, dat uit Zijn zijde kwam. Dat bloed, dáár gaat het om. Dat bloed hebben jij en ik nodig. Dat bloed kan zonden bedekken. Dat bloed kan zonden wegwassen.

Paulus schrijft over dat bloed in zijn brief aan de christenen in Éfeze: 'In Welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden, naar den rijkdom Zijner genade' (Éfeze 1:7) Dat bloed wil Hij nog schenken. Daarom kwam Hij op deze aarde!

LEESTIP: 1 JOHANNES 1:1-10

de **Saambinder**

**Vraag van de week:
Waar stierf Aäron?**

Antwoord op de vraag van vorige week:
De kleur van de pilaren van de koets van Salomo was zilver.

Hooglied 3:10

‘Hoe hoger de wateren stegen, hoe hoger Noachs ark naar de hemel toe werd opgeheven’.

Thomas Brooks

BIJ DE VOORPAGINA:

REFORMED CONGREGATIONS OF NEW ZEALAND CARTERTON

In 2019 neemt ds. A.T. Vergunst voor de tweede keer een beroep aan naar de gemeente van Carterton in Nieuw-Zeeland. Van 2000 tot 2013 heeft hij deze gemeente ook gediend. In Terdege van 5 februari 2020 verwoordt hij zijn gevoelens hierover: ‘Ja, dat voelt als thuiskomen, al zullen er geen wittebroodsweken zijn, want ik ken ook de zwakke kant van de gemeente. Het is mijn gebed dat Woord en Geest weer mogen samenbinden, dat was zeker de vrucht van mijn eerste diensttijd daar. Ik ervaar het als heel bijzonder dat mijn vader menselijkerwijs de hand had in het ontstaan van die gemeente. In de kerkenraadskamer hangt een door hem ondertekende brief van het Deputaatschap Buitenlandse Kerken. Dat speelde een actieve rol bij het uitzenden van evangelist J.J. Groen naar Nieuw-Zeeland voor het werk onder Nederlandse immigranten van reformatorische afkomst, uit verschillende kerken. Die diversiteit gaf onderhuids wel wat spanningen, maar die zijn door Gods genade verdwenen in de jaren dat ik er mocht dienen. Ja, Carterton is een plaats waar ik met mijn overtuiging en karakter goed pas. Ik ben dankbaar dat God me weer daarheen wilde leiden’.

John, de schrijvende pelgrim

Regels in het leger

Het soldatenleven is heel anders dan het leven van een ketellapper. John maakt kennis met ruwe, arme soldaten. De regels mogen streng zijn, ze worden lang niet altijd nageleefd.

Er zijn veel misstanden, ook in het Parlementsleger. Als de soldij niet op tijd wordt uitbetaald, schrikken de soldaten er niet voor terug om te plunderen. Maar er wordt wel van hen verwacht dat zij de godsdienstoefening bijwonen van de garnizoenspredikant of van de kapitein. Oliver Cromwell houdt van vrome soldaten.

De verkorte soldatenbijbel heeft John al eens doorgebladerd. Sommige soldaten spotten met de inhoud, maar vreemd genoeg kan hij niet nalaten er telkens even stiekem in te kijken. Wat een verheven taal wordt er gebruikt! Alleen de titel al:

Soldatenbijbel, bevattende de meeste indien niet alle plaatsen in de Heilige Schrift, die de eigenschappen tonen van zijn innerlijk, dat wil zeggen een soldaat die bekwaam is om de veldslagen van de Heere te vechten, zowel voor het gevecht, tijdens het gevecht en na het gevecht.

En verder zijn er aanwijzingen tussen de Bijbelteksten door zoals:

Hij moet bidden voordat hij gaat vechten.

Hij moet niet bang zijn voor zijn vijanden.

Als de overwinning komt, moet hij God alle eer geven.

John legt de Bijbel weg en pakt het andere boekje, de catechismus. Een soldaat is verplicht deze twee boekjes altijd bij zich te dragen tijdens de lange garnizoensdagen.

Hij laat zijn ogen over de catechismusvragen gaan.

Wat beweegt jou de wapens op te nemen en deel te nemen aan deze burgeroorlog? Antwoord: De liefde die ik tot mijn land heb.

Maar vecht je zo niet tegen de koning?

Antwoord: Zeker niet; ons enige doel is de koning te redden uit de handen van zijn vijanden en van de vijanden van het Koninkrijk. Ach ja, het wordt allemaal prachtig gezegd, maar soldaten stelen en vloeken doorgaans en hij wil geen buitenbeentje zijn.

Hij legt de boekjes weg en kijkt er niet meer in.

NET NIET GOED...

We kregen van een lezer de vraag of de Heere in het leven van Zijn kinderen ook wel wil spreken door middel van de berijmde psalmen. Kan men onderwijs krijgen op zienvragen doordat God een gedeelte van een berijmd psalmvers in de gedachten brengt? Een paar opmerkingen hierover.

1. Voor ons moet vaststaan dat de Heilige Geest het geloof in de harten van de Zijnen werkt door de verkondiging van het Woord. Zie Zondag 25 van de Heidelbergse Catechismus. Door diezelfde Geest en door datzelfde Woord versterkt God dat gewerkte geloof ook. Als we het dan over Gods Woord hebben, bedoelen wij natuurlijk in de strikte zin van het woord het geïnspireerde Woord: het Woord dus, zoals dat door de profeten en apostelen in de Hebreeuwse en Griekse taal is beschreven. Alleen dat Woord is onfeilbaar. Omdat weinigen nu de oorspronkelijke talen beheersen, komt het Woord Gods tot ons in een vertaling. Die vertaling kan goed, middelmatig of slecht zijn en alles wat daartussen ligt. Wij mogen ons gelukkig prijzen een zeer getrouwe en uitstekende vertaling te hebben in onze eigen taal: de Statenvertaling. De lezer voelt wel hoe belangrijk dit is: een onnauwkeurige vertaling kan zielen op een doolspoor brengen!

2. Met eerbied gesproken: de Heere kent Zijn eigen Woord het beste. Spreekt Hij tot de ziel, dan zal Hij dat doen op een gepaste wijze, op een nauwkeurige wijze, op een ordelijke wijze, op een wijze waarop de teksten niet uit hun verband worden gelicht en waarbij aan de oorspronkelijke

bedoeling, aan de 'zin en mening' van de Heilige Geest, geen geweld wordt gedaan. Wie een 'tekst krijgt' die niet in de Bijbel staat, of een tekst die net iets anders in de Bijbel staat, of die in haar oorspronkelijke betekenis een geheel andere bedoeling heeft dan er door ons aan wordt gegeven, moet zich in ernst afvragen of de Heere wel tot hem gesproken heeft.

3. Nooit kan of mag het krijgen van een tekst de grond van onze zaligheid gaan worden. Van hoeveel waarde het ook zijn mag dat een menskind mag weten: 'Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord', toch kan alleen het bloed, het offer, het volbrachte en aan de ziel toegeëigende borgwerk van Christus de grond zijn waarop onze voeten steunen voor de grote eeuwigheid.

4. Dan nu iets over de berijmde psalmen. Ongetwijfeld kan de Heere hierdoor onderwijs geven. Nog niet zolang geleden werd ik ergens in den lande, zittend op de preekstoel, getroffen door het psalmgezag van de gemeente. Daar lag zoveel eerbied, zoveel stichting in, dat ik een ogenblik iets gevoelde van de majesteit van het Woord Gods dat daar gezongen werd, zij het dan in berijmde vorm. Daar was op dat moment voor mijn besef

iets van de hemel in. Dat is helaas ook weleens anders... Toch moeten we voorzichtig zijn. Hoe goed een psalmberijming ook zijn mag, zij is niet het geïnspireerde Woord Gods. Het staat er soms in de onberijmde psalm juist *nét* iets anders. Samenvattend: zeker kan God ook door een berijmde psalm onderwijs geven. Er wordt soms wel wat al te gemakkelijk geschamperd op het krijgen van 'een versje'. Daar doe ik liever niet aan mee. Maar voluit blijft staan het hierboven opgemerkte: nooit en nimmer kan en mag een 'gekregen' psalmvers de grond zijn waarop wij naar de eeuwigheid reizen!

Ten slotte nog iets anders. Een van de studenten aan de Theologische School kwam op de gedachte eens een overzicht te maken van teksten die hij vaak onjuist van de kansel hoorde citeren. Ik wil iets uit zijn overzicht hieronder weergeven. Eerst worden de teksten vermeld zoals ze meestal worden geciteerd, en vervolgens zoals ze in de Schrift staan. Hieronder komen dan enkele voorbeelden - lang niet volledig!

Numeri 23:21:

Fout: Hij ziet geen zonde in Zijn Jakob en geen overtreding in Zijn Israël.

Goed: Hij schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jakob, ook ziet Hij niet aan de boosheid in Israël.

Job 36:26:

Fout: God is groot en wij begrijpen Hem niet.

Goed: God is groot en wij begrijpen het niet.

Psalms 31:20:

Fout: O, hoe groot is het goed dat Gij weggelegd hebt voor degenen die U vrezen.

Goed: O, hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen die U vrezen.

Spreuken 14:28:

Fout: In de veelheid der onderdanen is des konings heerlijkheid.

Goed: In de menigte des volks is des konings heerlijkheid.

Spreuken 16:32:

Fout: Die zichzelf overwint, is sterker dan die een stad inneemt.

Goed: Die heerst over zijn geest (is beter) dan die een stad inneemt.

Jesaja 25:8 en Openbaring 21:4:

Fout: God zal alle tranen van hun aangezichten afwissen.

Goed: De Heere HEERE zal de tranen van alle aangezichten afwissen (Jes. 25:8).

Goed: God zal alle tranen van hun ogen afwissen (Openb. 21:4).

Jesaja 53:9:

Fout: Hij is bij de rijken in Zijn dood geweest.

Goed: Hij is bij de rijke in Zijn dood geweest.

Jesaja 54:10:

Fout: Want bergen mogen wijken en heuvelen wankelen...

Goed: Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen...

Ezechiël 8:18; 8:15:

Fout: Graaf maar dieper mensenkind, gij zult nog meer gruwelen vinden.

Goed: Mensenkind, graaf nu in dien wand (vers 8).

Gij zult nog wederom grotere gruwelen zien dan deze (vers 15).

Ezechiël 16:6:

Fout: En Ik zeide tot u in uw bloed: Leef, ja, leef.

Goed: En Ik zeide tot u in uw bloed: Leef, ja, Ik zeide tot u in uw bloed: Leef.

Hoséa 4:6:

Fout: Mijn volk gaat verloren, omdat het geen kennis heeft.

Goed: Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is.

Joël 2:23:

Fout: Want Hij zal u geven dien Leraar der gerechtigheid.

Goed: Want Hij zal u geven dien Leraar ter gerechtigheid.

Micha 7:19:

Fout: Hij zal de zonden werpen in een zee van eeuwige vergetelheid.

Goed: Gij zult al hun zonden in de diepten der zee werpen.

Mattheüs 9:38:

Fout: Bidt dan den Heere des oogstes dat Hij arbeiders in Zijn wijngaard uitstote.

Goed: Bidt dan den Heere des oogstes dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote.

Mattheüs 13:52:

Fout: ...is gelijk een heer des huizes, die uit zijn schat oude en nieuwe dingen voortbrengt.

Goed: ...is gelijk een heer des huizes, die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt.

Lukas 2:10:

Fout: Want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al de volken wezen zal.

Goed: Want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die al den volke wezen zal.

2 Korinthe 2:11:

Fout: Want zijn listen zijn ons niet onbekend.

Goed: Want zijn gedachten zijn ons niet onbekend.

2 Korinthe 3:6:

Fout: Want de letter is dood.

Goed: Want de letter doodt.

2 Korinthe 5:11:

Fout: Dat de schrik des Heeren u moge bewegen tot het geloof.

Goed: Wij dan, wetende den schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof.

Hebreeën 12:24:

Fout: ...en het bloed der besprenging dat betere dingen spreekt dan het bloed van Abel.

Goed: ...en het bloed der besprenging dat betere dingen spreekt dan Abel.

De bedoeling van dit overzicht is zeker niet om mensen die toch al 'kittelachtig' van gehoor zijn, nóg kritischer te maken en zodoende hun predikant het ambtswerk nog verder te verzwaren. De bedoeling is ons op te scherpen. Het kan ook voor een predikant geen kwaad als hij zijn wijze van citeren van plaatsen uit de Schrift van tijd tot tijd eens kritisch bezieet. De zaak is het toch wel waard? Ieder doe er zijn winst maar mee.

**Uit: De Saambinder,
2 oktober 2003**

Wil de Heere in het leven van Zijn kinderen ook spreken door middel van een berijmde psalm?

Levend en krachtig. Aangevochten Schriftgeloof met het oog op de Toekomst.

drs. J. van Gurp, dr. J.N. Mouthaan
en J.A. Roukens

uitg. De Banier; 134 blz.; € 12,95.

Levend en krachtig.

'Gods Woord houdt stand in eeuwigheid' zingen we met het Lutherlied. Dat is de grondtoon van dit zeer leesbare boek voor onze jongeren en jongvolwassenen. In zeven hoofdstukken komt, met aansprekende voorbeelden, veel aan de orde. Allereerst over het spreken van God tot mensen met aandacht voor het zelfgetuigenis van de Schrift. Hoofdstuk 2 gaat over het ontstaan van de Bijbel en de wijze waarop God Zelf op wonderlijke wijze leiding gaf aan het proces van canonisering. De Reformatie en de herontdekte noodzaak van de Bijbel voor een van nature verloren mens wordt uitgewerkt in hoofdstuk 3. Indringend worden in het volgende hoofdstuk de vader van het rationalisme, Descartes, de Schriftkritiek en haar verwoestende sporen beschreven. We citeren uit hoofdstuk 5 over de 'moderne twijfel' een kernzin: 'Waar de Bijbel niet meer gebruikt wordt als de onfeilbare en onmisbare Gids naar het Vaderhuis, kan men zich voorbereiden op de intrede van de moderne twijfel'. Twijfel over de twijfel wordt in het op een na laatste hoofdstuk met een helder voorbeeld omschreven als 'postmoderne twijfel'. Belangrijke kenmerken komen aan de orde alsmede de diepingrijpende gevolgen hiervan voor het eenvoudige Schriftgeloof. Trefkend is dat het zevende en laatste hoofdstuk heel warm en positief spreekt over de Bijbel als kompas. Allerlei nuttige instrumenten en methoden worden benoemd om tot een dieper Schriftverstaan te komen. Kennis van de gereformeerde belijdenis wordt daarbij dringend aanbevolen.

Het lijkt ons erg nuttig dat elk hoofdstuk afsluit met een literatuurlijst voor verdere studie en verdieping. Onze hartelijke wens en bede is dat dit mooie boek gezegend zou worden tot vervulling van het doel van de openbaring van Gods Woord: dat zondaren – door het werk van Gods Geest – gaan geloven in de Heere Jezus als de enige Zaligmaker en uit genade leren leven tot Gods eer. Dan zal in de grote Toekomst blijken 'dat de Schrift met het Oude en het Nieuwe Testament inderdaad de onfeilbare Gids naar het Vaderhuis was'.

DS. B. LABEE, VEENENDAAL

Boekaankondigingen

"Gebonden garven"

ds. A. Hoogerland e.a.

uitg. Gebr. Koster; 67 blz.; €10,00.

Paperback met drie preken van overleden predikanten uit onze gemeentekring: ds. A. Hoogerland met een preek over Psalm 25 vers 7, ds. J. Koster met een preek uit Psalm 89 vers 20 en ds. Chr. van der Poel met een preek uit Mattheüs 28 vers 20. Dit is het eerste deel in een nieuwe reeks.

"Mijn knecht Job"

ds. G. Beens

uitg. Gebr. Koster; 135 blz.; € 14,90.

In 28 meditaties wordt het leven van Job nagegaan. De Heere ging met hem diepe en smartelijke beproevingswegen. Er ligt nieuwtestamenteisch onderwijs in wat Job beleefd, gesproken en gebeden heeft: 'Ik zal U vragen, en onderricht Gij mij'.

"Gelijk een schaap"

M.J. Ruissen

uitg. De Ramshoorn; 134 blz.; € 29,95.

Dit is het vijfde deel van "Psalmen in woord en beeld" (Psalm 101 t/m 125). Bij de meditaties is gekozen voor de verklaring van Matthew Henry met schilderijen van Henk van den Brink. Er is in dit weekboek gebruikgemaakt van de psalmberijmingen van 1773, Datheen en Revius. Verouderde woorden worden in voetnoten verklaard.

"It is written. A believer's guide to the doctrine of Scripture"

uitg. Bible League Trust; 628 blz.; € 29,95.

Deze Engelstalige uitgave is geschreven door auteurs uit verschillende denominaties uit Engeland en Amerika. Het boek verdedigt de woordelijke inspiratie, volkomenheid en betrouwbaarheid van de Bijbel en Gods bewaring ervan in de Textus Receptus en Masoretische tekst. Te bestellen via G. Jongmsa (tel. 06-40626062 of e-mail g.jongmsa@kliksafe.nl).

"Christus' onderwijs aan de Emmaüsgangers",

ds. A. Verschuure

uitg. Gebr. Koster; 128 blz.; € 13,90.

Twee discipelen worden door Christus Zelf onderwezen. Daarover hield onze broeder uit Genemuiden vijf preken die nu in druk verschijnen. Er wordt stap voor stap stilgestaan bij de hoorders van dit onderwijs, de noodzaak ervan, de inhoud die Christus ontsluit, en de rijke vruchten.

"Naäman ons ten voorbeeld gesteld",

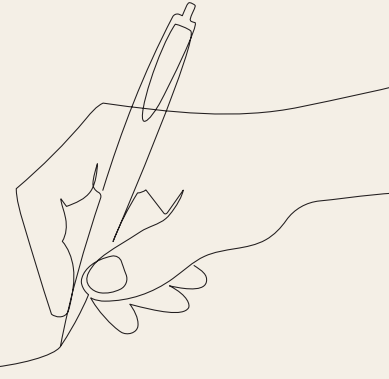
ds. J.J. Hoogerbrug

uitg. Gebr. Koster; 139 blz.; € 15,90.

Boek met zes preken uit 2 Koningen 5 en één uit Lukas 4 vers 27. De les die Naäman moest leren om van zijn melaatsheid gereinigd te worden, was dat hij het woord van de profeet Elisa moest geloven. Hij gehoorzaamde. Gehazi weigerde het woord van Elisa te geloven en de melaatsheid bleef hem aankleven. De baten van dit boekje zijn voor de Stichting Oost-Europahulp Gereformeerde Gezindte (SOEGG).

DS. M. KARENS, MIDDELBURG

De opa die niet werkt

Een van onze kleinzoons- nog erg jong- werd eens gevraagd: Wat doet je opa voor werk? Hij antwoordde: 'Die werkt heel hard in de bouw. Die werkt altijd!' Maar, de ander zei: 'Nee, ik bedoel opa Karens'. De lieve jongen gaf het historische antwoord: 'Die werkt niet. Hij zit altijd in een mooi pak achter zijn bureau'.

In elk Goddelijk beroep worden we geacht te werken. Maar bij het ambt van een predikant hoort het woord dienen. Hun werk is hun ambt. Geroepen te zijn tot het predikambt heeft twee kanten: het enerzijds mogen doen en het anderzijds moeten dienen. Maar het is en blijft een liefdedienst.

Mijn catechisanten vroegen eens: 'Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten. Dominee, zingt u dat echt elke dag?' Mijn antwoord was: 'Ik ervaar het elke dag, maar de ene keer zing ik dat uit volle borst, maar soms heel zachtjes'.

Om wat te mediteren over het werken en dienen van een dominee, bladerde ik nog weer eens in het heldere boekje "t Is ook maar een mens; gedachten over de predikant", door ds. G.J. van Aalst. Ik las over Luther. Hij kon soms zó tegen het ambtswerk opzien dat hij er angstdromen van had. 'Als ik er met goed fatsoen af kon komen, zou ik nog liever stenensjouwer worden dan ooit nog een preek houden. Het is een ambt vol verschrikking en gevaar, want je moet dagelijks sterven van vrees dat je de gemeente op een zijweg leidt'. Maar een andere keer riep hij uit: 'Al zou ik koning of keizer kunnen worden, ik zou mijn predikambt niet verlaten. Als blijkt dat je niet kunt lopen als Petrus en Paulus, kruip dan maar'.

Over werken las de opa die niet werkt, het volgende: 'Werken boven je macht, houdt geen mens vol. Predikanten doen het echter hun leven lang. Zij zijn geroepen een bovenmenselijke taak te vervullen, waartoe ze als beperkte, zondige mensen onbekwaam zijn'.

Wat mij ook erg aansprak, was de passage over 'vergelijken'. 'Het gebeurt nog weleens dat, als bijvoorbeeld de vader van de predikant ook in het ambt heeft gestaan, er misprijzend wordt gezegd: 'Het is niet zijn vader'. Dat is ook maar gelukkig. Zowel vader als zoon hebben elk hun eigen gaven gekregen en ook hun eigen beperkingen. De Heere vraagt van Zijn knechten dat ze woekeren met hun eigen gaven.

Het is en blijft een liefdedienst.

In de achterliggende jaren heb ik het dikwijls ervaren: 'Hij schenkt mij hulp, Hij redt mij keer op keer, op keer, op keer'. Ik zou niet weten hoeveel keer. In een volle week kwam het water soms tot aan de lippen, maar nooit er overheen. Dan leeft het weleens in je hart, met de woorden van Datheen: 'Zo wij sterk zijn, daarvan hebt Gij alleen de eer; vermogen wij ook iets, zulks alles komt, o HEER! van Uw goedheid, die ons bescherming is bevonden'.

Mag ik - als emeritus - deze column eindigen met twee Bijbelteksten? Die spreken de waarheid en die spreken voor zich. Hoor maar: 'Alzo ook gij, wanneer gij zult gedaan hebben al hetgeen u bevolen is, zo zegt: Wij zijn onnutte dienst-knechten, want wij hebben maar gedaan hetgeen wij schuldig waren te doen' (Luk. 17:10). En: 'Dit is een getrouw woord: Zo iemand tot eens opzieners ambt lust heeft, die begeert een treffelijk werk' (1 Tim. 3:1).

Jonge vrienden, over een voortreffelijk werk gesproken: het is een liefdedienst.

► wordt vervolgd

ZORG, ZEGEN EN TROUW

‘En ik zal hen onder de volken zaaien, en zij zullen Mijner gedenken in verre plaatsen; en zij zullen leven met hun kinderen en wederkeren.’ Met dit woord uit Zacharia 10 is het leven en werk van ds. C. Sonnevelt samengevat.

De Heere bepaalde hem bij deze Bijbeltekst voordat hij geroepen werd om uit te gaan als zendingspredikant. Hij werkte op vier continenten, het echtpaar kreeg zeven kinderen en samen kregen zij uiteindelijk weer een plaats in het oude vaderland. ‘Elk woord van deze tekst is in ons leven werkelijkheid geworden’, zegt ds. Sonnevelt, predikant van de gemeente Poederloijen.

Net zoals in voorgaande jaren maakt het echtpaar Sonnevelt ook dit jaar een reis naar Nigeria. Maar dit keer heeft de reis een bijzonder karakter. Op woensdag 18 februari hopen zij daar in Afrika samen met hun Nigeriaanse vrienden te herdenken dat het precies 45 jaar geleden is dat kandidaat Sonnevelt in de Gereformeerde Gemeente van Zeist werd bevestigd als zendingspredikant en werd uitgezonden naar Nigeria. ‘De gemeenten in Nigeria zijn onze eerste liefde’. Met nadruk

zegt ds. Sonnevelt niet mijn, maar onze eerste liefde. Ik ben ontzettend dankbaar dat mijn vrouw mij op alle zwerftochten en bij al het werk heeft gesteund en geholpen’.

ZWERFTOCHT

Ds. Sonnevelt kan met recht een zwerver genoemd worden. Hij werkte als zendingspredikant in Nigeria (1981). Na negen jaar in Afrika keerde hij in 1990 terug naar Nederland. Achtereenvolgens diende hij de gemeenten van Krimpen aan den IJssel (1990), Veenendaal (1995), Lethbridge in Canada (2004), Krabbendijke (2012) en Alblasserdam (2018). Sinds 2023 is hij predikant van de gemeente van Poederloijen. De tijd in Veenendaal werd onderbroken door een verblijf van negen maanden in Israël.

Dankbaar kijkt ds. Sonnevelt terug op de levensweg die de Heere met hem ging. ‘Het was goed daar in Afrika te zijn. Ik beschouw het als een bijzonder voorrecht dat ik in een heel andere cultuur het Evangelie heb mogen prediken en dat wij daar onder de zegen van de Heere de kerk hebben mogen zien groeien’.

Een hoogtepunt was de instituering van vier gemeenten in 1988 en de bevestiging van de eerste Nigeriaanse predikanten, onder wie Daniel Mbam en Kenneth Iziogo. ‘Het zijn vrienden voor het leven geworden’.

De liefde voor het zendingswerk kreeg ds. Sonnevelt van huis uit

mee. Bij zijn ouders in Zoetermeer kwamen ds. G. Kuijt en de zendingswerkers Looijen en Louwse over de vloer. De zendingdagen waren hoogtijdagen. Maar er gebeurde meer: als kind kreeg Cees Sonnevelt een ernstig ongeluk. Toen hij uit zijn coma bijkwam, beloofde hij de Heere zendingarts te worden. ‘Dan kan ik nog bekeerd worden’, dacht hij toen. Later schoof hij die belofte naar de achtergrond. Tijdens zijn middelbare schooltijd leefde hij midden in de wereld en was hij betrokken bij socialistische jongerenorganisaties. ‘Ik vergat - heel bewust - de Heere, maar Hij vergat mij niet. Hij zette mij stil. Toen kon ik niet meer in de zending werken, want ik had het erger gemaakt dan de heidenen’.

EZECHIËL

Toch bleef het verlangen om als zendingswerker de Naam van de Heere uit te dragen. Tijdens een jongerenbijeenkomst waar voormalig zendingswerker Joh. Commelin sprak, voelde de jonge Sonnevelt zich aangesproken door de nood die werd geschetst. De Heere bond hem toen Ezechiël 34:6 op het hart. Later, toen hij leraar godsdienst was aan De Driestar in Gouda, wees de Heere hem krachtig op Zacharia 10. ‘Het hield me bezig, maar ik probeerde het weg te drukken. Totdat ik tijdens een leesdienst in een preek van ds. G.H. Kersten hoorde: ‘Het Woord is het middel. Als wij de zendingsoverdracht naast

Ds. C. Sonneveld: 'Ik beschouw het als een bijzonder voorrecht dat ik in een heel andere cultuur het Evangelie heb mogen prediken.'

ons neerleggen, geven wij duizenden heidenen over aan het verderf'. Toen kon ik er niet meer onderuit'.

In juni 1978 werd Sonneveld aangenomen als student aan de Theologische School. Vanaf het begin was duidelijk dat hij als zendingspredikant zou worden uitgezonden. De toenmalige docenten, ds. K. de Gier en ds. A. Vergunst, stonden erop dat hij zijn universitaire studie in Utrecht zou afronden. Daarna beriep de kerkenraad van Zeist hem als zendingspredikant voor Nigeria. 'Irian Jaya is ook even in beeld geweest, maar ik had een sterke betrekking op Nigeria'.

Het duurde enige tijd voordat ds. Sonneveld en zijn vrouw konden worden uitgezonden, omdat het visum op zich liet wachten. 'Achteraf heb ik dat als een bijzondere besturing gezien. Ik kon daardoor in veel gemeenten preken en leerde zo een groot deel van de gemeenten kennen. Bij onze terugkomst in 1990 waren we voor elkaar geen onbekenden'.

ZORG EN ZEGEN

Terugkijkend op de jaren in Afrika spreken ds. Sonneveld en zijn vrouw met verwondering over de zorg, zegen en trouw

van de Heere. 'Hij heeft daar een kerk doen ontstaan, ondanks al onze menselijke dwaasheden en fouten'. Ook heeft de Heere het predikantenechtpaar op bijzondere wijze beschermd. Twee keer waren ze bijna een dochter verloren door tropische malaria. 'Het leek erop dat ze zou sterven, maar de Heere gaf uitkomst. Hij maakte waar wat Hij had beloofd: 'En zij zullen leven met hun kinderen en wederkeren'.

Ook na zijn terugkeer bleef ds. Sonneveld intensief contact houden met de kerk in Nigeria. Bijna ieder jaar brengt hij een bezoek aan de gemeenten, verzorgt hij lezingen voor ambtsdragers en gaat hij voor in de diensten. 'De band is heel sterk. Het is rijk om de contacten met de zusterkerk te onderhouden. Wij kunnen van hen leren wat het betekent om in afhankelijkheid te leven; hun vrijmoedigheid is voorbeeldig'.

Mensen die de predikant kennen, zeggen wel: 'Hij is ten diepste een zending gebleven'. Als hij daarmee wordt geconfronteerd, lacht ds. Sonneveld wat verlegen. Maar de feiten wijzen in die richting. Hij onderhoudt contacten met voorgangers in Amerika, Duitsland, China, Sri Lanka en Malawi.

'De Heere heeft op tal van plaatsen Zijn dienaren en Zijn kinderen'.

PARKINSON

Zolang het kan, hopen ds. Sonneveld en zijn vrouw reizen te blijven maken naar Nigeria en andere landen. Sinds vorig jaar weet de predikant dat hij de ziekte van Parkinson heeft. 'Tot nu toe kan en mag ik mijn werk doen. De Heere weet hoe lang dat nog zal zijn'. Dat deze aandoening hem zou treffen, verraste ds. Sonneveld niet helemaal. Kort vóór de diagnose werd gesteld las hij een boekje over een gesprek tussen de Heere Jezus en de ziel van een christen. Daarin vraagt de Heere: 'Als Ik een kruis op je schouder leg, zou je dan bereid zijn dat te dragen?' 'Ik kon niet anders dan 'ja' zeggen. En soms is het niet gemakkelijk om dat kruis gewillig te dragen, maar Hij ondersteunt en dan gaat het goed'.

'Irian Jaya is ook even in beeld geweest, maar ik had een sterke betrekking op Nigeria.'

KERKNIEUWS

VERGADERING CLASSIS BARNEVELD

De locatie van de vergadering van de classis Barneveld op 6 maart is het kerkgebouw van Barneveld-Zuid (ds. E. Fransenlaan 6). Aanvang 19.00 uur.

AANGEPASTE KERKDIENT IN NUNSPEET

Op zaterdag 21 februari (14.30 uur) wordt in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Nunspeet een aangepaste kerkdienst gehouden voor mensen met een beperking.

Ds. A. Schot spreekt over Psalm 22:7 ('De Heere Jezus vergeleken bij een worm'). Allen - wel of niet met een beperking - van harte welkom. Collecte tijdens de dienst of via Helpende Handen: NL17INGB 0322 4034 64.

BERICHTEN

CGO 50 JAAR

Op 24 maart 1976 werd te Lopik de Stichting Cursus Godsdienstonderwijs (CGO) opgericht. Het doel van de stichting was (en is) het toerusten van gemeenteleden en ze te verbinden aan Gods Woord en de belijdenisgeschriften. De eerste lessen begonnen in september 1975. Al snel bleek dat de lessen in een behoefte voorzagen. Op steeds meer plaatsen werden er lessen aangeboden. Later breidde dit zich uit met een Hbo-opleiding Theologie in Gouda. Inmiddels worden er door het hele land leergangen en cursussen aangeboden. Omdat het aanbod van CGO steeds groter werd, is de naam van de stichting in 2022 gewijzigd in: Centrum voor Godsdienstonderwijs.

Op 26 juni 2026 wordt tijdens een bijeenkomst in Gouda aandacht besteed aan dit 50-jarig jubileum. Als oud cursist en docent van CGO verzorgt ds. M. Karens een lezing over '50 jaar CGO'. Na de pauze zijn er diverse workshops. De thema's en het aanmeldformulier staan vermeld op cgo.nu/home/cgo-50-jaar

LIVESTREAM UIT OEKRAÏNE

Op donderdagavond 19 februari organiseert Bijzondere Noden een korte, digitale bijeenkomst over oorlogshulp in Oekraïne. Arno Kortleven geeft vanuit Oekraïne een presentatie over de oorlogsnood en de voorgenomen hulp voor 2026. Tijdens de presentatie is er gelegenheid om vragen te stellen. Meer informatie: bijzonderenoden.nl/livestream

VERKOPING

Barneveld - Op zaterdag 14 februari (10.00-15.00 uur) organiseren de jeugdverenigingen van de gemeente in Barneveld-Centrum in en om het Van Lodenstein College te Barneveld een wintermarkt. Om 11.00 uur is er een veiling. De opbrengst is voor het deputaatschap Bijbelverspreiding.

ZANGAVOND

Tholen - Rehobothkerk, zat. 21 febr., 19.00 uur, mannenzangavond m.m.v. bovenstemgroep Scherpenisse en mannenkoor DEV, Peter Wildeman, orgel; leiding ds. C. van Ruitenburg; collecte voor Bijzondere noden; aanmelden via www.peterwildeman.nl

KERKDIENTEN

ZONDAG 15 FEBRUARI 2026

Aagtekerke 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalst** 9.30 en 14.30 uur ds. F. Mulder; **Alphen aan den Rijn** 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. P.J. de Raaf; **Amersfoort** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Amsterdam** 10.00 en 16.30 uur ds. A. Schreuder; **Arnhem** 19.00 uur (H.D.) ds. G.J. Baan; **Barneveld-Zuid** 11.00 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Bodegraven** 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Borssele** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. W. de Jong; **Brakel** 10.00 en 18.00 uur ds. W. Silfhout; **Burgh-Haamstede** 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; **Capelle**

aan den IJssel-Middelwatering 12.00 en 19.00 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 10.00 en 17.00 uur ds. M. Blok; **De Valk-Wekerom** 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; **Delft** 15.30 uur ds. J.B. Zippro; **Den Haag-Scheveningen** 14.45 uur ds. J.M.D. de Heer; **Den Helder** 15.30 uur (H.D.) ds. J. Kroon; **Deventer** 10.00 uur ds. R.A.M. Visser en 14.30 uur ds. S.W. Janse; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur stud. L.J. van den Berge; **Doetinchem** 9.30 en 17.00 uur ds. G.J. Baan; **Drachten** 9.30 en 15.00 uur ds. J. Beens; **Ede** 9.30 en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; **Eindhoven**

14.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Elspeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Emmeloord** 9.30 uur ds. H. Brons en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Enkhuizen** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. J. Kroon; **Enschede** 15.00 uur ds. P.D. den Haan; **Enter** 14.30 uur ds. G.J. Baan; **Ermelo** 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. K. Boeder; **Goes** 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Gorinchem** 9.30 uur ds. G.W.S. Mulder en 18.30 uur ds. H.A. van Zetten; **Gouda** 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. C. Hogchem; **'s-Gravenpolder** 9.30 uur ds. P.C. Vlot en 18.00 uur ds. S. Maljaars; **'s-Gravenzande** 14.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Groningen** 10.00

en 16.00 uur stud. B.J. Meulmeester; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 en 18.00 uur ds. J.C. Kriekaart; **Hendrik-Ido-Ambacht** 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; **Herkingen** 14.30 uur ds. B. Labee; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoedekenskerke** 14.30 uur ds. P.C. Vlot; **Hoofddorp** 9.30 en 16.00 uur ds. E.J. Boudewijn; **Hoogeveen** 19.00 uur stud. B.J. Meulmeester; **Houten** 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Kampen** 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. H.J. Agteresch; **Kamperland** 10.00 uur ds. C. Harinck en 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Kapelle-Biezelinge** 15.30 uur ds. S. Maljaars; **Katwijk aan Zee** 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Kesteren** 12.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit; **Klaaswaal** 9.30 uur ds. C. van Ruitenburch en 18.00 uur ds. M. Joosse; **Kootwijkerbroek** 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 17.00 uur ds. C. van Ruitenburch; **Krabbenrijke** 9.30 uur ds. S. Maljaars en 18.00 uur ds. P.C. Vlot; **Kruiningen** 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Lelystad** 15.00 uur ds. G. van Manen; **Marknesse** 19.00 uur stud. A.M.C. Westeneng; **Melissant** 18.00 uur ds. J.J. Tanis; **Middelburg-Centrum** 9.30 en 18.30 uur ds. A.H. Verhoef en 14.00 uur ds. A.T. Huijser; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. B. Labee; **Mijdrecht** 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; **Naaldwijk** 18.45 uur ds. J.M. Evers; **Nieuw-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Nieuwdorp** 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Nieuwe-Tonge** 15.30 uur stud. H.R. Keurhorst; **Nieuwer Ter Aa** 15.15 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nieuwerkerk** 9.30 uur ds. A.A. Brugge; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nisse** 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; **Nunspeet** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schot; **Ooltgensplaat** 9.30 en 18.00 uur stud. H.R. Keurhorst; **Oostburg** 10.00 en 15.00 uur stud. D. de Jong; **Oosterend (Texel)** 10.00 en 16.00 uur ds. A.E. Brijder; **Oosterland** 10.00 uur ds. W. Harinck en 14.30 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; **Oostkapelle** 9.30 en 16.00 uur ds. C.J. Meeuse; **Oostvoorne** 10.00 en 15.00 uur ds. M. Joosse; **Opheusden**

9.30 en 16.00 uur ds. W. Mouw; **Oppendoes** 16.00 uur ds. H. Brons; **Ouddorp** 9.30 en 18.30 uur ds. G.J. van Aalst; **Oude-Tonge** 15.00 uur stud. L.J. van den Berge; **Oudemirdum** 9.30 en 14.30 uur stud. A.M.C. Westeneng; **Poortugaal** 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Poortvliet** 10.00 en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Puttershoek** 14.00 uur ds. J.M. Evers; **Rhenen** 10.00 uur ds. D. de Wit en 18.30 uur ds. W. Mouw; **Ridderkerk-Slikkerveer** 14.30 uur ds. M.H. Schot; **Rijssen-West** 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 9.30 uur ds. A.P. Baaijens, 14.00 uur ds. P. Mulder en 18.30 uur ds. W. Harinck; **Rotterdam-Alexanderpolder** 15.00 uur ds. M. Blok; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 en 16.30 uur ds. P.G. Heijkamp; **Sint Philipsland** 9.30 uur ds. J.J. Tanis; **Soest** 19.00 uur ds. W. Visscher; **Terneuzen** 10.00 en 15.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Terwolde-De Vecht** 9.30 en 14.30 uur ds. J. Janse; **Tricht-Geldermalsen** 15.00 uur ds. J.C. Kriekaart; **Uddel** 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Urk** 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; **Veen** 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 16.30 uur stud. K.L. Blok; **Vlaardingen** 10.00 en 16.30 uur ds. J.M. Evers; **Vlissingen** 9.30 en 16.00 uur ds. M.L. Dekker; **Wageningen** 10.00 uur stud. K.L. Blok en 18.30 uur stud. W. van Ee; **Werkendam** 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; **Westkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. R.T. Michielse; **Westzaan** 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Wierden-Aadorp** 9.30 en 15.00 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Wolphaartsdijk** 14.30 uur ds. C. van Ruitenburch en 18.30 uur ds. M. Boersma; **Yerseke** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 15.00 uur ds. K. Boeder; **Zoetermeer** 10.00 en 18.30 uur ds. J.B. Zippro; **Zwijndrecht** 9.30 en 16.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Zwolle** 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden en 19.00 uur ds. J. Beens.

DINSDAG 17 FEBRUARI 2026

Drachten 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Leerdam** 14.30 uur (huw. bev.) ds. M.G. van Middendorp;

Meeuwen 19.30 uur ds. A. Schot; **Middelburg-Zuid** 19.45 uur ds. M. Boersma; **Oosterend (Texel)** 19.00 uur ds. A.E. Brijder; **Oostvoorne** 19.30 uur (H.D.) ds. J.M.D. de Heer; **Poortvliet** 19.30 uur (voor de GBS) ds. A.T. Huijser; **Urk** 19.30 uur ds. A.J. de Waard.

WOENSDAG 18 FEBRUARI 2026

Brakel 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **De Valk-Wekerom** 19.30 uur ds. B.J. van Boven; **Klaaswaal** 19.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Melissant** 19.30 uur ds. D. de Wit; **Nunspeet** 19.30 uur ds. A. Schot; **Ooltgensplaat** 19.30 uur ds. W. Mouw; **Oude-Tonge** 19.30 uur ds. M. Karens; **Rotterdam-IJsselmonde** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Terneuzen** 19.30 uur ds. C. van Ruitenburch; **Terwolde-De Vecht** 19.30 uur ds. J. Janse; **Veen** 19.30 uur ds. E. Bakker.

DONDERDAG 19 FEBRUARI 2026

Naaldwijk 19.45 uur stud. H.R. Keurhorst; **Nieuw-Beijerland** 19.30 uur ds. A. Schot; **Nieuwer Ter Aa** 19.30 uur ds. K. Boeder; **Nieuwerkerk** 19.30 uur ds. A.A. Brugge; **Ouddorp** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rhenen** 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Ridderkerk** 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Sliedrecht** 19.30 uur ds. R.T. Michielse; **Waardenburg** 19.30 uur ds. C.A. van Dieren.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 15 FEBRUARI 2026

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2) 9.30 uur; **Amsterdam** (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.00 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. S.R. van Klinken; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 12.00 uur evang. S. de Visser en 16.00 uur evang. C. van Drunen; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; **Rotterdam** (Gouwstraat 36b) 14.00 uur evang. M. Rozema; **Scheveningen** (Keizerstraat 177) 14.30 uur evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. J.M. Walhout en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

Advertenties en familieberichten aan Verloop, Alblasserdam:
Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
078-6912899, saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk aanleveren maandag 9.00 uur.

Wilt u ook **beschermd** zijn **tegen vele zondige verleidingen**? Koop dan een **SAFE Smartphone!**
Voor uzelf en/of uw kind.
Kijk op **safesmartphone.nl**
of bel 06-31306933 (ma en wo van 19:30-21:00 uur).

Bruinisse: Boek nu uw vakantie op onze **gezellige camping!**
Verhuur chalet/safaritent/stacaravan en mooie ruime kampeerplaatsen. Kijk op **www.dewelblok.nl**
0111-482523

Betaguard (NeoLife) - bij pollen in de lucht: verzachtende invloed op de bovenste en onderste luchtwegen, ondersteunt de reinigende werking van de lever, bij een gevoelige huid. Februari-aanbieding.
Kommie 06-34826766
www.naturalhealthproducts.nl

't Lichtpunt zoekt een (junior) begeleider

Stichting 't Lichtpunt Midden-Holland, christelijke zorg-aanbieder voor dagbesteding en arbeidstraining te Gouda is op zoek naar een (junior) begeleider. Ter uitbreiding van onze houtafdeling zijn we op zoek naar een leergierige enthousiaste jongeman die affiniteit heeft met onze doelgroep en met het hout. Naast het hout zal de (junior) begeleider mogelijk op diverse afdelingen flexibel inzetbaar zijn. Daarnaast zoeken we vrijwilligers ter ondersteuning op diverse afdelingen en/of chauffeurs die ritjes in de buurt kunnen verzorgen. Voor meer informatie neem contact op met Peter Paans, tel. 0182-519339. peter.paans@lichtpuntmiddenholland.nl of kijk op www.lichtpuntmiddenholland.nl

Bestseller **'De helft is mij niet aangezegd, vrouwen uit de Bijbel'**, ds. E. Venema in bkh.: www.ramshoorn.nl

DE KINDEREN VAN KORACH
Samen zingen uit Datheen en 1773 (met bovenstem)
HHK De Fontein Kesteren
Zaterdag 21 februari | 19.30 uur (kerk open vanaf 19.00 uur)
Leiding & meditatie:
ds. A.J. van Wingerden
Organisten: Martijn den Haan, Roedi van Noort, Arne van Wingerden | Collecte t.b.v. bouwfonds OGGiN te Lienden

Vakantiewoningen te huur in de mooie **Duitse Pfalz**. Volop natuur, rust, ruimte. Meer info: www.beth-etham.de of 0049-6385-9255577 (vaste net) of 0049-151-57262272 (mobiel met Whatsapp). We spreken Nederlands!

Woudenberg/Scherpenzeel
Vakantiehuisje, stacaravans en kampeerplekken te huur op mini-camping.
www.kleinoudenhorst.nl
Tel. 0640023232

Soetendaal Hoveniers zoekt **VOORMAN HOVENIER ONDERHOUD**. Interesse? Bel/app Henk: 0630585980 of kijk op soetendaalhoveniers.nl

D.V. in maart verschijnt:
'De gulden middenweg' van Ds. J. de Kok
Het vervolg op 'Breed of smal'

Incl. full-colour foto's

Prijs € 23,90

Tijdelijk geen verz.kosten op dit boek

Mail of app uw reservering naar:
info@boekhandeldebeukelaar.nl
06-81555038

de Beukelaar
Dorpsstraat 2 - Nunspeet boekhandel

Zorggroep Sirjon komt graag in contact met een nieuw Lid Raad van Toezicht

Voelt u zich betrokken bij de zorg? Als lid Raad van Toezicht levert u een waardevolle bijdrage aan de ouderen- en gehandicaptenzorg.

vastgoed en ondernemerschap

- U hebt minimaal HBO werk- en denkniveau en bent blijdend lid van de Gereformeerde Gemeenten.
- Als lid Raad van Toezicht ontvangt u een vergoeding conform de richtlijnen van de NVTZ.

- In de werving wordt gestuurd op de volgende aandachtsgebieden: financieel-economisch,

Stuur uw reactie uiterlijk 28 februari 2026 naar secretariaatrvb@sirjon.nl o.v.v. vacature RvT

Meer informatie?

Neem contact op met de voorzitter van de Raad van Toezicht, de heer H.T. Groenendijk, tel. 06 - 22 46 05 41.

Of ga naar: sirjon.nl/vacature-raad-van-toezicht

Zorg die voelt als thuis

leliezorggroep.nl/vellerveste

Wilt u wonen in een kleinschalig verpleeghuis in Barneveld met vaste gezichten en een vertrouwde, reformatorische woonomgeving? Bij Zorghuys Vellerveste vindt u een veilig thuis met de zorg die u nodig heeft.

Neem vrijblijvend contact op met ons **Clïënt Service Punt**
E clientservicepuntgrootveluwe@leliezorggroep.nl
T 0578 76 37 08

Zorg dat bij ú past

kom *Duizend* geven op een school van Driestar-Wartburg!

Kijk voor openstaande vacatures op werkenbij.driestarwartburg.nl

D scholengroep
W driestar - wartburg

www.grootmiddendorp.nl

Er is weer ruimte voor

Buitenschoolse

Opvang op:

- Dinsdag
- Donderdag
- Zaterdag

Voor meer info

Bel Andrea op: 06-31057678

* Alleen met een WLZ-indicatie / PGB

Fides is een christelijke praktijk voor opvoedvragen, jeugd GGZ en volwassen GGZ. Deskundig, met persoonlijk aandacht en hulp op maat! Fides heeft expertise in de behandeling van mensen met een verstandelijke beperking. Voor ons volledige aanbod: www.fideshulpverlening.nl

Fides
praktijk voor hulpverlening en diagnostiek

- U kunt aanmelden via de site of telefonisch: 0342-419977
- Interesse om ons mooie team te komen versterken? Wij zoeken regelmatig orthopedagogen en psychologen. Welkom voor een kennismaking!

Van Breugelplantsoen 1, 3771 VM Barneveld

ACTIVITEITEN

Gods leiding in ons leven

Voor ouders van kinderen met een ernstig meervoudige beperking

Donderdag 5 maart – 19.30 uur | Woerden | ds. C. Hogchem

Sociale contacten; uitdagingen en kansen voor jongeren met autisme

Voor jongeren tussen de 16 en 25 jaar met autisme en een (boven)gemiddelde intelligentie

Zaterdag 7 maart – 10.30 uur | Woerden | Corné Legemaat

Leven met een lichamelijke beperking

Voor mensen met een lichamelijke beperking en hun familieleden

Zaterdag 14 maart – 10.00 uur | Woerden | Marleen Hout

Hoe help je anderen begrijpen wat NAH betekent?

Voor mantelzorgers van mensen met een niet-aangeboren hersenletsel

Donderdag 19 maart – 19.30 uur | Veenendaal | Arthur Lanfers

Ouders in de spotlights – in gesprek over je ervaringen als ouder

Voor ouders van (vermoedelijke) hoogbegaafde kinderen

Woensdag 18 maart – 19.45 uur | 's-Gravenpolder

Donderdag 19 maart – 19.45 uur | Apeldoorn

Ambulante begeleiding voor het thuisfront

Voor ouders van kinderen met Downsyndroom

Zaterdag 21 maart – 10.00 uur | Ridderkerk | Cothy Dieleman

Zaterdag 28 maart – 10.00 uur | Elspeet | Margreet Peng

Kansen en uitdagingen als je kind AD(H)D heeft

Voor ouders van kinderen en jongeren met AD(H)D en een (boven)gemiddelde intelligentie

Dinsdag 17 maart – 19.45 uur | Sliedrecht | Marith Verweij

Dinsdag 7 april – 19.45 uur | 's-Gravenpolder | Lukkie Zijlstra

Donderdag 28 mei – 19.45 uur | Terwolde | Carla Kok

Studiedag Autisme, geloof en kerk

Georganiseerd door: Platform Autisme in de kerk

Zaterdag 28 maart – 09.45 uur | Veenendaal

Helpende Handen adviseert en ondersteunt mensen met een beperking en hun naasten in hun zoektocht naar zorg of ondersteuning die aansluit op de hulpvraag. Wat kunnen we voor jou betekenen?

Voor meer informatie en aanmelden:
0348 48 99 70 • info@helpendehanden.nl
www.helpendehanden.nl

Komt u op één van onze scholen werken?

Voor het volgende cursusjaar zijn wij op zoek naar collega's!

Ds. J. Fraanjeschool
voor basisonderwijs

Ds. J. Fraanjeschool
De Vesting

- Teamleider middenbouw
- Intern begeleider groep 4 en 5
- Leerkracht midden- en bovenbouw
- Remedial teacher

Ds. J. Fraanjeschool
De Burcht

- Leerkrachten midden- en bovenbouw

Meer weten? Kijk op onze site www.fraanjeschool.nl óf bel één van de directeuren:
De Burcht: J.J. van Beek 06-19423326
De Vesting: R. van Wamel 06-40607473

VACATURE

Deputaatschap voor Israël zoekt een betrokken **BUREAUMANAGER**

Om de vrede van Jeruzalem

PSALM 122

DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL
UITGAANDE VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Voor de volledige vacature en meer informatie verwijzen we u naar onze website:

DEP-ISRAEL.NL

Kesteren | Molen de Zwaluw
Vanwege de grote belangstelling organiseren we een tweede bijeenkomst.
Zaterdagmiddag 21 februari
Aanvang 14.00 uur
 Rien Mouw en Arthur de Jong Jubileumprogramma
 Reserveer uw tickets vol=vol
 Zie: www.arthurdejong.nl

Nieuw in Zeeland!
www.campingdevierwindstreken.nl
 Tel. 06 250 500 61

Maak jij ook dé stap naar de zorg?

- (Intensief) begeleider Kesteren
- (Persoonlijk) begeleider Achterberg, Opheusden, Oud-Vossemeer
- Orthopedagoog Kesteren
- Vakantied medewerker Kesteren
- Jeugd- en Gezinsprofessional Ambulant
- Kinderfysiotherapeut Kesteren

Ontdek alle mogelijkheden via de website. En kom in contact met onze recruiters, via werkenbij@deschutse.nu of 06-39 36 75 89.

De Schutse
Zorg wat er echt toe doet

 TUINMEUBELEN

VERKOPER GEZOCHT!
AANTAL UUR IN OVERLEG

Meer informatie?
Bel of app Henri
06 29 34 19 14
of scan de qr-code

BEN JIJ EEN ENTHOUSIASTE, SERVICEGERICHTE VERKOPER? DAN PAS JIJ PERFECT IN ONS TEAM! ALS VERKOPER VAN ONZE LUXE TUINMEUBELEN ADVISEER JE KLANTEN DESKUNDIG EN ZORG JE VOOR EEN UITSTEKENDE KLANTBELEVING — MET STIJL EN EEN GLIMLACH.

Nootweg 11, Loosdrecht | 035 208 09 58
www.hgtuinmeubelen.nl

Vergaderen op een sfeervolle en rustige locatie nabij Rotterdam? **Welkom in De Veldschuur!** Vraag vrijblijvend een offerte aan via info@develdschuur.com of bel 06 2205 0396.

Te huur 5-persoons chalet in OUDDORP op het rustig gelegen park het Haaijse Bos. Veel privacy. Zondagsrust. Nette bewoning vereist. Vanaf 13 maart tot 31 oktober, m.u.v. weken 24, 28, 31 t/m 32, 35, 36. Contact via mooioudorp26@kliksafe.nl of via 06-51628685. www.vakantiechaletouddorp.nl

Bureau Mark.

Mark Verweij
Psychosociaal therapeut

mark@bureaumarck.nl
 +31 (0)6 53 29 69 57
bureaumarck.nl

MfN-registermediator nodig?
vanweelden-mediation.nl
 0318-250105

Ds. G.H. Kerstenschool
Borssele

Wo zoeken enthousiaste en bevoegen collega's

leerkrachten midden- en bovenbouw

aantal dagen in overleg

en een onderwijsassistent

Solliciteer nu voor 20 februari (via r.sterk@kerstenschool.nl) en hopelijk tot snel! Sollicitatiegesprekken en proefflessen voor leerkrachten worden gepland D.V. 26 februari.

Kijk voor meer info op kerstenschool.nl

WIL JIJ OOK BREKEN MET JE VERSLAVING?

Addisa
safety for addicts

Wacht niet langer!

Er is hulp voor jou en jouw naaste(n). Met oog en hart voor identiteit.

085 - 06 01 964
www.addisa.nl

4e editie
MANNENZANG DORDT

DV vrijdag 27 maart

HENK FRANK STRIJKERT & DICK SLAGMAN - ORGEL

DS. A. SCHOT - SPREKER

COLLECTE T.B.V. DE THEOLOGISCHE SCHOOL

Bestel kaarten en voor meer informatie:
NAARHETCONCERT.NL

Word vriend en steun de Stichting!
NL35 ABNA 0548 9879 20

De Bijbel een vergeten boek?

Help mee de waarheid terug te brengen!

Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht

Meer informatie? → www.svvhed.org

mediorah

Vast in een Pornoverslaving?

Mediorah helpt je weer grip te krijgen! zet de eerste stap naar herstel en neem contact op.

www.mediorah.nl

100 % online behandeltraject mogelijk

STICHTING GEREFORMEERD ERFGOED

Schrijf in op een Limited Edition, profiteer van extra ANBI-afrek

Wat kiest u?
Hellenbroek, Erskine en/of Perkins?

Kijk op gereformeerderfgoed.nl voor meer informatie.

Je hoofd nooit stil? Vast in angst, stress en onrust?

Doorbreek die cirkel en ervaar rust!

Gratis online workshop 'Weg met je onrust!' 5 maart | 10.00 uur
Jouw eerste stap naar rust en ontspanning!

AB STRESSENONRUSTDEBAAS.NL
Albert van den Berge

tel. 06-25081102

HARKES
Begravenissen

harkesbegravenissen.nl
0172 - 21 21 22
WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Begravenisonderneming
sinds 1982 — de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begravenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar én beschikbaar

Wij verzorgen geen crematies

Waardenburg | 0418 - 652 039
Hardinxveld-Giessendam | 0184 - 611 154
Werkendam | 0183 - 701 017
Dordrecht e.o. | 078 - 6412 740
Nieuw-Lekkerland | 0184 - 683 838
Barendrecht | 0180 - 628 908

info@begravenisondernemingdejongh.nl | www.eenwaardigebegravenis.nl

de Saambinder
BEWUSTE KEUZE

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: J. van 't Hul, W.G. Hulsman, ds. G.W.S. Mulder
Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers, boeken ter recensie en vragen voor de rubriek 'Vraag en antwoord' naar: ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@klikSAFE.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten, meditaties en voor vragen die bestemd zijn voor de redactie:
J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E redactie@desaambinder.nl
Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalings abonnementsgelden:
IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen:
voor Nederland: € 15,50 per halfjaar voor het buitenland*: € 150,00 per jaar * afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:
A.C. Kieboom
21093 Sprinkle Road
Vicksburg, MI 49097
T 001 269 720 3533
E saambinder.noordamerika@gmail.com

Enkele handige websites Gereformeerde Gemeenten:
Algemeen: www.gergeminfo.nl (doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin: www.gemeenteengezin.nl

Studenten: www.studentengergem.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van redenen niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Mensen met een leesbeperking kunnen door middel van een abonnement van de Christelijke Bibliotheek voor blinden en slechtzienden (cbb.nl) wekelijks De Saambinder lezen.

VRAAG EN ANTWOORD DOOR DS. LABEE

Wat is het verschil tussen een voorkomende waarheid en een invloeiende waarheid?

VOORKOMENDE EN INVLOEIENDE WAARHEID

‘Voorkomende waarheden’ zijn tekort op reis naar de Godsontmoeting.

VOORKOMENDE WAARHEID

Omdat het termen zijn die we niet lezen in de Heilige Schrift vragen ze beide eerst wat verduidelijking. En we hopen dat het verschil helder mag worden, want ‘voorkomende waarheden’ zijn tekort op reis naar de Godsontmoeting. Om het met Bijbelse woorden te ‘ijken’, kunnen we verwijzen naar Jezus’ woorden in de gelijkenis van de zaaier uit Mattheüs 13. De Zaligmaker spreekt over het Woord van het Koninkrijk horen (dus kennen!) en niet verstaan, het Woord met vreugde ontvangen en weer geërgerd worden en het Woord horen en toch onvruchtbaar blijven. Met een voorkomende waarheid bedoelen we waarheden die ons vóórkomen. Een Bijbeltekst of psalmregel komt ineens in je

gedachten en blijft haken. Het dagboekstukje is zo passend in ons leven dat elk woord raakt. Of de preek krijgt bijzondere betekenis en maakt indruk. Zeker als we van jonge jaren af zijn opgegroeid bij de Bijbel en er al zoveel arbeid aan onze ziel is besteed, zal dat ongetwijfeld herkenbaar zijn. Maar zulke voorkomende waarheden brengen ons niet verder. In Johannes 6 lezen we dat de hoogste Profeet en Leraar onderwijs geeft. Vele scharen omringen hem en Zijn woorden lijken hen te raken. Maar als het ernstige woord in vers 65 klinkt: ‘Daarom heb Ik u gezegd, dat niemand tot Mij komen kan, tenzij dat het hem gegeven zij van Mijn Vader’, draaien ze zich om. Dan lezen we: ‘Van toen af gingen velen Zijner discipelen terug, en wandelden niet meer met Hem’ (vers 66).

De preek van Paulus maakt grote indruk op Agrippa en van de lippen van de koning klinkt: ‘Gij beweegt mij bijna een Christen te worden’ (Hand. 26:28b). Maar het lijkt nooit verder gekomen te zijn. Ook woorden die zomaar in de gedachten komen of ons raken, brengen ons veelal niet op het plekje waar we moeten komen: als een verloren, rechteloze zondaar aan Gods voeten, bedelend om genade voor onze ziel. Verlegen

om de toepassende bediening van God de Heilige Geest.

INVLOEIENDE WAARHEID

Om zulke algemene waarheden te onderscheiden, spreekt men van ‘invloeiende’ waarheden die ook wel ‘inkomende’ of ‘indalende’ waarheden genoemd worden. Of met de woorden van de bovengenoemde gelijkenis om het ‘vallen van het zaad in goede aarde’, het Woord horen en verstaan met het voortbrengen van vrucht. Zo’n waarheid komt ‘binnen’ en heeft een gevolg. Dat lezen we bij de Pinksterlingen (Hand. 2) en bij Lydia (Hand. 16). Daar brengt niet onze heldere geest maar de Heilige Geest het Woord diep in het hart. Het Woord doet kracht en werkt iets uit: bekering en geloof. Er blijft een verloren zondaar over die gaat bedelen om genade, om een middel om de welverdiende straf te ontgaan. Zo’n invloeiende genade geeft geen tijdelijke, verstandelijke bekering maar een waarachtige, Bijbelse bekering. En al zijn dan de leidingen van de Heere onderscheiden, er is een grote mate van herkenning onder allen die de twee wegen (dood of leven), de drie stukken (ellende, verlossing en dankbaarheid) en de ene Naam onder de hemel gegeven (Jezus) kennen.

Lezer(es), wantrouw uzelf en smee om dat ware Geesteswerk met het bekende tweede vers uit Psalm 25:

*‘HEER’, ai, maak mij Uw wegen,
Door Uw woord en Geest, bekend;
Leer mij, hoe die zijn gelegen,
En waarheen G’ Uw treden wendt;
Leid mij in Uw waarheid; leer
Ijv’rig mij Uw wet betrachten;
Want Gij zijt mijn heil, o Heer!’
‘k Blijf U al den dag verwachten’.*

HEB JIJ/HEBT U OOK EEN VRAAG?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. **Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.**

